

שאלה צורבא מרבנן חריף ובקי ומתמיד יודע נגן בכמה מיני כלי זמר שאל אם הרשות בידו לנגן בכינור לפני חתן וכלה הן בהליכתן לחופה או במשתה של מצוה חתונה או נימא דאסור לו לבזות עצמו מפני כבוד תורתו ומ"ש חכם שמחל על כבודו כבודו מחול י"ל העדר כבוד דקימה והידור שאני מש"כ בזיון וכ"כ הרמב"ם והריב"ש בתשובה ס"ס ר"ך וכתבו רמ"א בהג"ה קטנה ס"ס רמ"ג:

תשובה לפי הצעת שאלתך היה ראוי להסתפק אם כנגן המנגן לפני חתן וכלה הוי בזיון דלמא לא הוי רק העדר כבוד אף שהוא שירות ופעולה ודרך לקבל עליה שכר מ"מ הרי העמידה לפני המסובים ומשקה להם ג"כ שרי אפילו לנשיא ות"ח כבפ"ק דקידושין ל"ב ע"ב וע"כ תאמר דלא מקרי בזיון רק בענין שאינו מתנהג בנקיות ובכה"ג כענין מ"ש כל ת"ח שנמצא רבב על בגדו וכו' מש"כ אם עושה לכבוד אחרים הלא נאמר איזה מכובד המכבד את הבריות וזה נקרא מוחל על כבודו. מ"מ נניח ולא נזניח הצעתך בזה ונתפוס שהוא קצת בזיון לפי סדר והנהגת עולם ושם מוכיח עליהם שנקראים לצנים.

ולפי זה היה נראה לכאורה דתלי בפלוגתא דרבוותא כי דעת הרמב"ם גבי מ"ש רז"ל זקן ואינו לפי כבודו שאם בעל נפש הוא יחמיר וישיב אבידה גם יפרוק ויטעון אף שאם היה שלו לא היה מתבזה בזה והרא"ש חולק וס"ל דאינו רשאי לבזות כבוד תורתו אחר שהתורה פטרו עי' טור וש"ע סי' רס"ג ורע"ב וא"כ י"ל ק"ו למילת' יתירת' דלא רמיא עלי' כלל כגון נדון ששאלת.

ואין לומר לדעת הרא"ש דס"ל הואיל דכתבה תורה והתעלמת ש"מ דדעת תורה כך ואף על פי דכללו גבי' גם כהן והוא בבה"ק ושלו מרובה מ"מ בב"מ לי הוכיח הש"ס דלא אתי רק לזקן ואינו לפ"כ והיכי דגלי גלי שהרי בפ"ק דברכות בעי למימר שאני התם דכתיב והתעלמת ומקשה וניליף מינה רק דמשני איסורא מממונא לא ילפינן וא"כ בכה"ג דלא הוי מניעתו מלנגן איסור ודאי נשאר ילפות' מוהתעלמת ולפי דעת הרא"ש אסור לבזות עצמו אף כי תירוץ איסורא מממונא לא קאי בש"ס רק שב וא"ת שאני (ובתוס' ב"מ ל' ע"ב דמשמע דנשאר תירוץ איסורא מממונא ל"י צ"ע) וא"כ כ"ש דלדעת הרא"ש אסור לו לת"ח להתבזה לדבר מצוה אפי' רמיא עלי' כ"ש בכה"ג.

ויש עוד נ"מ בפלוגתת' הנ"ל דרמב"ם והרא"ש להא דק"ל שאין הכה"ג מעיד רק בפני המלך כבסנהדרין י"ח ע"ב אם ירצה להעיד אם רשאי ולרא"ש אינו רשאי וכן צורבא מרבנן דידע סהדות' במס' שבועות ל' להרא"ש אינו רשאי דהרי הש"ס מדמי לה לפעמים שאתה מתעלם וכו' ואף על פי דנקט לשון ואינו לפ"כ ע"כ ר"ל דמתבזה דאל"כ הא כבודו מחול וכמ"ש בסמוך.

ויש לי תמיה על מ"ש ר' ירוחם גבי ת"ח שהב"ד שולחין וכו'. דא"כ הא דמקשה בפרק כה"ג י"ח כה"ג מעיד והתניא והתעלמת לישני ליה מאי מעיד לפני שנים ששולחין אליו אלא ע"כ דמ"מ הוי בזיון שנעשה עד לפני ב"ד דזוטרי מיני מיהו י"ל דמשמע ליה להש"ס דמ"ש מעיד ר"ל שהולך לב"ד דאי ס"ד ששולחין אליו מלך נמי בכה"ג מעיד ובכה"ג תרצו

שם התוס' על שהקשו לוקמי' בעדות החודש וה"ה הי"נ מוכרחין אנו לתרץ לדעת ר"ת דס"ל דמותר לשלוח עידותיו בכתב לב"ד.

ואין לומר לחלק דגבי אבידה חיישינן לבזיון כבוד התורה מפני הרואים דלא ידעו שמטפל בה להחזירה גם בפרוק וטוען יחדוהו שמבזה עצמו בשכר שמקבל ממנו דלשון הרא"ש לא משמע כן רק אחר שהתורה פטרו אין לו לבזות עצמו משמע דאסור מצד עצמו.

ואין להקשות על הרא"ש ממ"ש ודוד מפזז ומכרכר וגוי' וכמ"ש מיכל כהגלות נגלות אחד הריקים דודאי דבר שבקדושה שאני כמ"ש אין גדולה בפלטינן של מלך ומיכל שקלה למיטרפסה כארז"ל. ובה נתישב קצת על שת"ח וגדולי הדור מטפלין בעצמן בעשיית סוכה אף בר"ה ובחצר המפולש וכך ראוי להם וכן כתב מהרי"ל שמצא מהר"ם עוסק בעשיית סוכתו מפני שסוכה קצת קדושה יש בה כמ"ש רז"ל שחל ש"ש על הסוכה כל שבעה כשם שחל על החגיגה ממ"ש ל"ה.

האמנם קשה על שאיבת מים דרך ר"ה לרבנים ות"ח למצות מצוה הא ה"ל בזיון כמ"ש לחוטבי עצים ושואבי מים מיהו על הרא"ש גופי' ל"ק אדידי' במ"ש שהיה מתעסק בעצמו בלישת המצות די"ל שהיה בביתו ואין זר רואה ובכה"ג י"ל נמי הא דבגמ' פרק כ"כ קי"ט ע"א דרב יוסף מצלח ציבי וכו' ע"ש א"ח סי' ר"נ רק דבלה"נ שבת קודש הוא וכמ"ש בסמוך ומ"מ שאיבת מים הנהוג קשה וכן גדולי הדור אינם נמנעים מלהתחבר בחבורי' קברנים ומיטפלין בחפירה וכל צרכיו. וא"כ לפי מ"ש לדעת הרא"ש לא נכון להווא צורבא מרבנן לעשות כן.

רק דצ"ע מהא דאתחזי עמודא דנורא לפני ר"י בר אלעאי דהוי מרקד אתלת לפני חתן וכלה עד שאמרו חכמים קא מכסיף לן סבא ובלי ספק לאיניש בעלמא ה"ל בזיון וי"ל דאדם מפורסם בחסידות שאני רק די"ל ה"ה בנדון דידן דכ"ע ידעין דאין לו שכר בעמלו ושהוא עושה לש"ש ואין בו שום נדנד חשד למה נאסור לו וכך נ"ל דשרי ומצוה רבה עביד צא ולמד מאיזבל לפי דרז"ל במדרש.

ודברי הרא"ש אינם רק בדבר מצוה שהוא בין אדם לחבירו דפטרה תורה לזקן ות"ח ואינו לפי כבודו ככלל שארז"ל כל שהיה מטפל באבידה שלו וטוען ופורק בשלו הי"נ בשל חבירו דלא ציוות' תורה רק ואהבת לרעך כמוך שהוא טעם בכל מצות שבכה"ג. ואם ירצה להחמיר נעשה כמבזה תורתו ליטפל בממון עצמו שאין ראוי לבזות עלי' דג"כ אסור ונרמז במ"ש בגמ' דברכות הנ"ל איסורא מממונא לא ילפינן דקרי להשבת אבידה ממונא והל"ל איסורא מממונא לא ילפינן אלא ע"כ כמ"ש שמקור מצוה זו אינה רק מממונא. מש"כ במצות שבין ישראל למקום ב"ה כ"ש מצוה שהזמן גורם הן על כל ישראל הן המפורסם לפי שעה ליחיד בציבור אין בו משום ביזוי כבוד זקנה ותורה וכל הנהוג קלות בעצמו לצורך גבוה ומצות ה' אף שאינה מצות עשה ממש רק ג"ח שילפינן מוהלכת בדרכיו הי"ז משובח ותע"ב והנלפענ"ד כתבתי.

חות יאיר סימן רה